

Tussen start en finish

1 januari 1991

Auteur: [Arjan Krijgsman](#)

Volume: [22](#)

Nummer: [2](#)

Pagina's: 58-61

Documenten

- [moer_jrg22_012.pdf](#)

be reiter c s engelmann teaching disadvan recensi e tagedchildren in the pre school n ew york 1966 edw a rd s a d language in culture and clans l on don heine-mann 1976 edward s j language society and identity oxford arjan krijgsman black-well 1985 hagen a standaardtaal en dialectspre kende kinde ren tussen start en fin-nis h mui der be rg coutinh o 1981 hagen a p stijne n a vallen dialect en onder wijs in ke rk rade eindrap port 3e dr nijmegen n i vo r 1976 helt en j van nede rland-sche spraakkunst ten behoeve a c van der h orst k f eijen tussen start en van on-derwijzers en belangstellenden groningen finish begeleidingsplannen voor leer-problemen in het j b wolters 1875 voo rtgezet onderwijs hoevelaken c hristelijk pe-koenen m j a m b ogaerts practische taal dagogisc h studiecentrum i990 p rakt ij kb oek studie stijl en taaloefeningen met proeven van f38 50 vid eofilm f21 50 p rakt ijkboe k en video bewerking ten dienste van allen die zich wensen te film sa-men f 50 onderwerpen aan t examen van onde rwijze r of onder wijzeres gronin-gen j b wolters i 876 i 87 8 dl i o p cit 7e d r 1885 1876 di i i op cit zorgen e dr 1878 1 8 77 c i ili op cit 6e dr 1883 1878 ik kan weinig anders dan op weten-schapp e l abov w t he logic of nonstandard english in lijk e gronden iets zeggen over h et be lang ja f w illiams ed language and poverty perspec de noodzaak van uitb reiding van d e zorg voor tives on a theme n ew york 1970 leerlingen in het voort gezet onderwij s zowel in s tijnen s het van huis uit spreken van dialect en on p edagogisch al s in di dactisch op zicht ik heb het derwijs een literatuurstudie nijmegen xtvox al even gedaan door te wijzen op voor de hand 1975 a liggende in-dicatoren zittenblijven afstroom s tijnen s taalgebru ik sociaal milieu en schoolre-sulta naar mind er eisen stellen de sch ool ty p en voor ten nij megen xtvor 1975 b tij dig sc hoolverlaten en doorverwijzing naar stijven s t vall en dialect als onderwi-jsp probleem een school van sp eciaal onderwijs wie zic h een sociolinguistisch on-derwijskundig onderzoek vanuit deze optiek verdiept in de vraag hoe h et naa r problemen van dialectsprekende kinderen in het staat met de zorg voor l eer lin-gen in het voort basisonderwijs s graven page staatsuitgeverij gezet onderwijs kan gema kkel ij k een hele stu 1981 s vo reeks 50 diedag vullen met onderzoek dat een buitenge s turm j r e p ort on the develo p ment of moth er woon treurig stem-mend beel d oproept vooral tongue educa t io n in the n ether lands since oo k waar het gaat om het voortgezet onderwijs 1969 in w h errlitz e a eds mother

tongue het ned erlandse sch oolwezen behoort tot d e education in europe en-
schede imen 1989 meest sel ectieve van ons continent p 238 276 terwey t neder-
landsche sp raakkunst ten behoeve d eze sombere woord en zijn uit de toespraak
van inrichtingen voor middelbaar onderwijs en tot de zorg voor leer lingen in het
voortgezet opleiding van onderwijze rs 4e dr groningen onderwijs die prof klaas
doornb os hoogle j b wolters x883 raar orthopedagogiek aan de universiteit van
wageningen j c van even tijd voo r onze taal amsterda m ui t sprak o p de confer-
entie zorg leiden sijth o ff 1946 verbreding d ie op 30 ok tober i99o door het wij k
n van w van sc h othorst de nederland christel ijk pedagogisch studiecent rum
werd sche taal handboek voor gymnasia en hogere georganiseerd b urgerscholen
4e dr zwolle tjeenk w illi nk h et waren niet doornbos enige sombere i9iq igoo wo-
orden het bee l d dat h ij van ons voortgezet woordenlijst van de nederlandse taal
samengesteld in onderwijs schetste roep t o p tot die p gaande be opdrach t van
de n ederlandse en b e l gisch e re zinning een hal f miljoen leer p lic htige kindere
n gerin g s g raven page s nu 1954 58 moer i99i 2 in ernstige moeilijke den op
school weinig uiteraard dienen we b lij te zijn met zulke p ersoonl ij ke aandacht t
voor op sc hool vas tgeloo voorbeeld en terecht schrijven van der h orst p en kin-
deren de explosieve groei van vso en f eijen d at o nze sc h olen voor voortgezet on-
t s o en dit zijn nog maar enkele trefwoor den derwijs nog veel te vaak lijken op h
et bed van waarmee doornbos de situatie karakteriseer d e procrustes waarin d e
leerlingen met geweld de staatssecretaris van onderwijs en weten aan de schoolse
maat worden aangep ast scha ppen heeft in zijn onlangs verschenen nota wee r ra-
men naai school ond er an dere d uidelijk ge tussen start en finish waarom toch a l
tijd die maa kt d at aan de voort gaande zo langzamer sport terminologie wil een
aanzet zijn de hand onbetaalbare groei van het s peciaal onder school aa n de leer-
ling aan te passen wijs een eind gemaak t zou moeten worden het los bl adige bij-
zonder fraai uitgegeven om dat te bereiken hebben de bewindslieden boe k is
helder en overzicht te l ij k opgebouwd i n van o w bij voorbeeld het plan op gevat
om in een kort inleidend hoofdstuk meer zorg meer de ho pelijk spoe dig in te voe-
ren basisvorming kans gaat men in op het waarom van zorgver de h elft van de zo-
genaamde vrije ruimte aan breeding trefwoorden groei b eheersing en kwa zorgver-
breiding te besteden zorgverbreding l iteitsverhoging daarna wordt in het hoofd
die dus in het reguliere onderwijs h aar vaste stuk r emediale h ul p beschreven
hoe op de zes plaats zal moeten k rijgen in de p raktijk zal dat sc holen de hulp is
opgezet daarbij krijgt vooral neerkomen op ongeveer drie wekelijkse lessen het or-
ganisatorische asp ect vee l aandacht t de vo l gende hoofdstukken lees en spel pro-
je ctver s lag inhou d l ingsproblemen problemen informatiever werk ing auditieve
problemen en r eken p ro in het kader van groeiende aandacht voor de blemed
geven voorbeelden van begeleidi n gs b eh a ndeling van l eerprobl emen binnen h
et p l annen ze laten zien hoe de signal e r ing en voortgezet onderwijs is het dan
ook te begrij remediering van de leerproblemen bij steeds een pen dat het minis-
terie extra gelden ter beschik leerling zijn verlopen deze besc hrijvingen van king-
ste lde voor het z orgverbredingsproject individuele hu lpverlening zijn steeds
gekop z ui d west friesland peld aan een voorafgaand inh oudelijk kader het boek
tussen start en finish begeleidingsplan daarin wordt ingegaan op de signalering

van de nen voor leerproblemen in het voortgezet onderwijs is prob l emen en uiteengezet hoe een h ande l ings he t verslag van de activiteiten b innen dit pro plan wordt gemaa k t hoe in de reguliere on ject op een zesta l f riese scho len in het cursus derwijssituatie aan leerprob lemen kan worden jaar 1989 i99o zes sc holen die al sinds 1983 gewerk t en hoe remediale hulp kan verlop en samenw erken om de oversta p van leerlingen h et slothoofdstuk is gewijd aan de voort gang die van vo scho len op h et p lattel and met een van het zorgverbredings pro ject m et de inmid brede onderbouw komen naar 3 havo of dels door het minis t erie gehonoreerde aanvraag 3 vwo te vergemakk e lijken voor faciliteiten wil men de continuïteit van naast h et boek verzorgde het cis ook een het project waarbor gen b ovendien wil men de k orte videofilm die aan de hand van een prak ver spreiding van de ervaring naar andere scho tijkvoorbee l d l aat zien hoe de reme diale h ulp len mogelijk maken is opgezet leer l inge klaaske kon dankzij de geb oden hulp naar het lso en hoefde niet naar l of en kritie k een school voor t h tv o verwezen te worden het boek wil zoals de samenstel l ers a c van zeker voor sc holen waar op het gebied van de d er horst k feijen in het voorwoord stellen reme diering van leerprob l emen nog weinig of b esc hrijven hoe de scholen een start hebb en niets gebeurt bevat het boek hee l veel nuttig gemaakt met het opzetten en uitvoeren van materiaal de planningoverzichten die meestal b egeleidingsplan nen zowe l inh oudelijk a ls helder zijn kunnen aan scholen die nog moe organisa torisch m en wil andere scholen die de ten b eginnen heel goede diensten bewi jzen in reme diale hul p wi ll en starten of uitbreiden de pra k tijk zijn het vaa k al lerlei organisato kennis laten nemen van de ervaringen van de zes rische probl emen die idealistische hu l pverle scho l en die zo een voor b eeldfunctie k unnen ners frustreren vervullen 1991 2 moer 59 de lijstjes met k nelpunten die alle zes scho nogal wat tite l s zo is h et voor mij onbegrijpe len geven z u llen al diegenen die op h un school lijkt dat in het l ijstje dat aan het hoofd stu k pro a l met de hul pverlening bezig zijn helaas blemen informatieverwerking is toegevoegd maar al te bekend voorkomen gerard westhoffs voorspellend lezen ontbreekt ook in houdelij k biedt tussen sta r t en finish ook had ik de naam van a ns van berke l graag veel materiaal dat voor anderen te gebruiken is wat vaker aangetroffen b ij voorbeeld in het lijstje bij het hoofdstuk auditieve pr o b lemen toch zou ik hierbij een aantal kritische kantte dat voornamelijk gewijd is aan de hulp bij p ro kenin gen wi ll en plaatsen ik doe dat omdat het blemen met het leren van de moderne vreemde boek niet helemaal aan de verwachtingen vol talen vgl van berkel 1987 i99i doet degene die door de aanschaf van tussen tussen start en finish heeft jam mer genoeg geen start en finish verwacht een handleiding voor systematische aan dacht voor leer p roblemen bij remediale hulp in huis te halen komt enigszins d e moderne vreemde talen i n het h oofdstuk bedrogen uit r emediale hulp wordt hierover met geen zo wordt bij voorbeeld niet altijd even dui woord gere p t weliswaar wordt in het hoofd delijk beschreven welk toetsmateriaal wordt stu k au ditieve prob l emed op een heel goede gebruikt ook lezen we zelden iets over de manier uiteengezet hoe leerlingen geholpen motivatie om bepaald materiaal wel en ander kunnen worden bij probl emen met de klank materiaal niet te kiezen tekenkoppeling maar over ort h o didactische het is overigens moeilijk te begri-

Open waarom hulp bij andere problemen bij voorbeeld binnen het zorgverbredingsproject op de zes grammatica lezen we niets scholen voor zover mogelijk niet hetzelfde materiaal bij de toetsing is gebruikt bepaalde handleiding nodig onderdelen informatieverwerking begrijpend lezen worden op de ene school wel op de andere is deze kritiek die zeker nog met een aantal andere school niet getoetst door een uniform punten uit te breiden zou zijn wel terecht kan mering van de toetsing zouden toch goede moet de informatie die ik in het boek mis niet ook gelijkheden worden geschapen tot gezamenlijk elders gehaald worden natuurlijk kan dat al overleg over toetsingsmateriaal leenmoet je je dan wel afvragen waarom in deze een ander probleem is dat vaak als bekend uitgave de mogelijkheden om de uitbreiding wordt verondersteld wat bij beginners mis van remediale hulp in het voortgezet onderwijs schied helemaal niet zo bekend is de blauwe te stimuleren niet beter uitgebuit worden als map bij voorbeeld men in het boek spreekt over de noodzaak tot verder ontbreekt een theoretische fundering verdere scholing waarom geeft men dan geen van de prioriteiten die men zelf gekozen heeft opsomming van de verschillende cursussen en binnen de remediering waarop richt men zich opleidingen op het gebied van remediale hulp in de eerste plaats op spellen of op begrijpend binnen het voortgezet onderwijs lezen op ruimtelijk inzicht of op de moderne op vele bladzijden van het boek wordt duidelijke vreemde talen lijkt dat remediale hulp binnen het voortgezet de diagnostisering die in de videofilm wel onderwijs nog in de kinderschoenen staat re duidelijk als tussenstap tussen signalering en mediale hulp is op veel scholen verbonden met remediering wordt genoemd krijgt in het boek grote en talrijke problemen te weinig mede te weinig aandacht in het hoofdstuk probleemwerking van schoolleiding en collega's te weinig informatieverwerking wordt gebruikte deskundigheid binnen de school geen gemaakt van toetsmateriaal in meerkeuzevorm roosterfaciliteiten te weinig taakuren geen waardoor een diagnostisch gesprek met de ruimte of geld voor een behoorlijke orthopedagogische bedoeling de aard van de problemen te achtertheek geen continuïteit in de hulpverlening te halen moeilijk wordt cetera verder is het jammer dat de bibliografie die de meeste hulpverleners weten ervan mee te wat slordigheden bevat geen beschrijvend kan praten en moeten het voorlopig met minder rijkte heeft dat zou beginnende hulpverleners doen dan de collega's op de friese scholen de nodige hulp hebben geboden ook mis ik daarom is het jammer dat het boek niet wat 60 moet krijgen a meer het karakter van een handleiding heeft recensie gekregen tussen start en finish is te zeer in de beschrijving van de ervaringen op de zes friese scholen blijven steken daardoor wordt de doelstelling voorbeeldfunctie stimuleren reïse postma mediale hulp op andere scholen mijns inziens niet helemaal gehaald van idee tot verhaal om het vele nuttige materiaal van het boek op andere scholen nog beter tot zijn recht te laten komen zouden scholen er goed aan doen eerst de nodige deskundigheid in huis te halen per groen van idee tot verhaal basiscursus proza uit een nummer van het tijdschrift tussen schrijven barmbekend act 1990 d ocenten twaalf en zestien winter 1991 p 53 54 dat door boek f25 en cursistenboek f25 het c ps wordt uitgegeven heb ik begrepen dat er nog een aantal aanvullingen bij tussen start en finish zal verschijnen hopelijk zullen die zou een docent nederlands in de bovenbouw aanvullingen

meer het karakter van een hand voortgezet onderwijs x n v o w o wat ku n leiding krijgen waardoor het aangeboden ma nen heb ben aan van idee tot ve rhaal het boek teriaal beter bruikbaar wordt komt ui t een and e re wereld d e achte rk ant meldt van idee tot ve rhaal is de neerslag van een noten en literatuur experimente le cu rsus p roza sc hrijven die gedu rende enkele jaren is gegeven door medewer voor beginners wijs i k o p een and ere uitgave kers van de stich ti ng kunstzinnige vorming van het cp s op zoek naa r zo rgve rbreding d it rotterdam een ap ar te ge-subsidieerde cur sus boekje laat heel goed zien dat remediale hulp van 25 bi-jeenkomsten van twee a twee en een zonder duide l ij k organisatorisc h kader tot mis half uur zoiets p ropen we nooi t in onze lukken gedoemd is gewone lessen dach t ik h oe zien d e p rodukten h et centrum voor taalleerproblemen van de van da t gewone onderwijs er uit i n de bru g kl as lerarenopleid ing van de vrije uni-versiteit en d e faculteit educatieve o pl eidingen van de e e n dikke kop h oges-choo l m idden nederland bieden in een res p ectievelijk twee jaar opleidi n gen voor d o een dikke kop en een mager s taar tje d at heb centen die remedial teach-er bij h et voortgezet be n d e verhaaltjes uit de brug klas vaak in h e t onderwijs willen worden begin een onwijs gezellige groep van wel zes jongens en meisjes gaat kamp eren maar aan d e berkel a j van spellingproblemen en het leren intro-ductie verspilt de jonge sc hrijver al vier van vreemde talen suggesties voor begelei k antjes veel werk wordt ook gem aakt van de ding in l m stevens a van der ley red namen chantal jan karel m aar t och gee n dyslexie 1986 lisse swets zeitlinger 19 86 moer verschil in karaktertekening of in reacties p is7 i o o op de spa nnen d e gebeurt enissen zwijg ik nog berkel a j van het waarden van schriftelijk over de probl emen met tijd het is nu een p aar werk in een vreemde taal gemaakt door leer dagen l ater lingen met ernstige spe ll ingproblemen in h et an dere typ e de jongens gi n gen de gang j hamers a van der ley red dyslexie 1987 in ze zagen d e boeven z e gingen naar de p ol i lisse swets zeitlinger 1 98 7 p 1 9 1 202 tie de politie ging naar de b oeved wauw te visscher j e op zoek naar zorgverbreding trends in gek gaaf s pannend alweer maar niet zoals do het voort-gezet onderwijs hoevelaken c p s 1989 cent en auteur het eigenlij k graag zoude n zien westhoff g j voorspellend lezen een didaktische be nadering van de lees-vaardigheidstraining in het d e tame l ij k onb evange n br ugk l assers willen mod-erne vreemde talenonderwijs groningen wol heel g raag mooie verhalen sc hrijven d at is ters noordhoff 1 9hi tenminste mijn ervarin g z e ba r sten soms va n i99i 2 moer 61